



KUUSALU VALD

**Kuusalu valla
noorsootöö arengukava
2023-2027**

Sisukord

SISSEJUHATUS	3
1. ÜLEVAADE NOORTEVALDKONNAST	6
1.1 Noortele pakutavad võimalused	6
1.2 Noorte osalus noorsootöös	9
1.3 Noorsootöö tase ja noorte rahulolu	10
1.4 Noortevaldkonna teenusvajadus ja rahastamine.....	11
2. HINNANGUD NOORTEVALDKONNA OLUKORRALE	12
3. ARENGUEESMÄRGID JA TEGEVUSKAVA	14
LISAD	19
Lisa 1. Noortevaldkonna taustaandmed	19
Lisa 1.1. Noortekeskuse külastajate profiil.....	19
Lisa 1.2. Rahulolu-uuringute ülevaade.....	20
Lisa 1.3. Noortevaldkonna rahastamine.....	21
Lisa 2. Noortevaldkonna SWOT-analüüs	22
Lisa 2.1. Tugevused.....	23
Lisa 2.2. Nõrkused.....	24
Lisa 2.3. Võimalused.....	25
Lisa 2.4. Ohud.....	26

Sissejuhatus

Kuusalu valla noorsootöö arengukava on valla arengukava toetav dokument, milles on kirjeldatud valla noorsootöö arenguvajadused, tegevussuunad ja tegevusplaanid aastateks 2023–2027. Lähtuvalt noorsootöö seadusest käsitletakse arengukavas noortena 7- kuni 26-aastaseid füüsilisi isikuid.

Valla noorsootöö arengukava koostamisel on arvestatud riikliku noortevaldkonna arengukavaga 2021–2035. Nimetatud dokumendi üldeesmärk on järgmine: „Noore avarad arenguvõimalused, turvatunne ja kindel tugi loovad Eestit, mida noor tahab edasi viia.“ Selle saavutamist toetavad strateegilised eesmärgid, mille sõnastustest on tuletatud iga eesmärgi iseloomustavad lühinimetused:

- HOOG: noored on loov ja ühiskonda hoogsalt edasiviiv jõud – hariduse, kultuuri, majanduse, keskkonna ja teiste valdkondade edenemise nügijad ning eestvedajad;
- OSA: noorte õiguste kaitsmine riigis on järjepidev ning noorte aktiivne kodanikuosalus toetatud;
- ISE: kvaliteetne noorsootöö (sh noorte huviharidus) on kättesaadav üle Eesti ning loob kõigile noortele võimalused mitmekülgseks arenguks, eduelamusteks, kogemuste pagasi rikastamiseks ja iseseisvumiseks;
- KINDLUS: Noorte üksijäämist ja eemaldumist märgatakse ning ennetatakse kindlustunnet suurendava turvavõrgustiku abil.

Valla noorsootöö arengukava eesmärgiks on määratleda täpsemalt noorsootöö arengusuunad, tagada noorsootöö kestlikkus ja plaanipärane areng koos vajalike ressursside kavandamisega ning täpsustada arengudokumentides seatud eesmärgid valdkonna tasandil. Arengukava paneb paika noorsootöö valdkonna arendamise strateegilised eesmärgid, lähtudes valla hetkeolukorrast, vallaelanike huvidest ning kehtestatud arengudokumentidest, sealhulgas eelarvestrateegiast ja vallaeelarve võimalustest.

Arengukava viiakse ellu koordineeritult nii Kuusalu valla arengukava kui ka valla haridusvaldkonna arengukava 2023–2027 rakendamisega, et toetada formaal- ja mitteformaalhariduse lõimimist. Sealjuures on nii huvihariduse kui noorsootöö sisulisi arengueesmärgid ja investeringuvajadusi käsitletud käesolevas dokumendis.

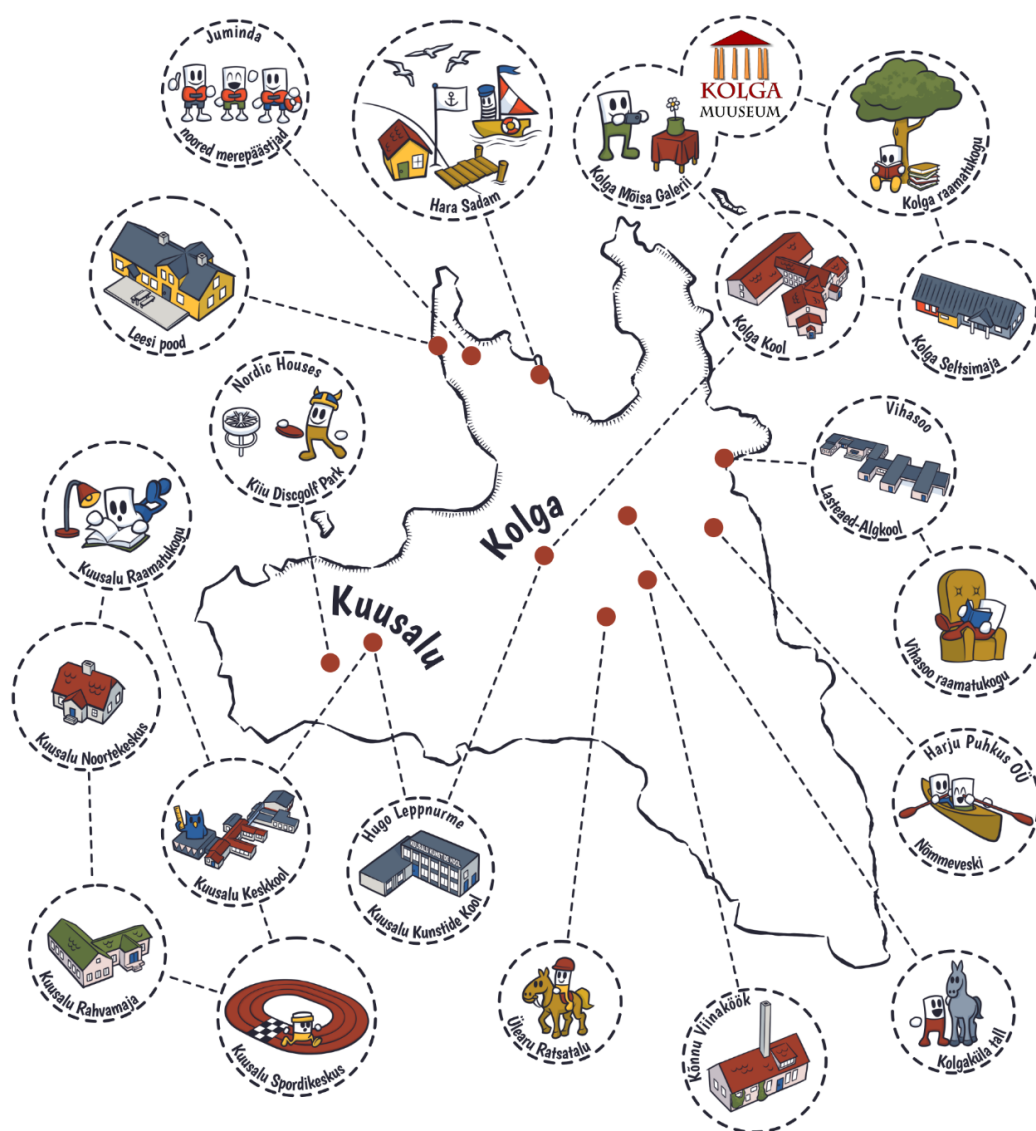
Arengukava koostamise protsessi käigus viidi läbi erinevaid analüüse ja arutelusid, sealhulgas valdkonna osapoolte esindajatelt (sh noorsootöötajatelt, huviringide juhendajatelt, noorte esindajatelt) sisendi kogumise seminar 2. juunil 2022. Üheks seminari väljundiks oli SWOTi täispikk versioon koos määratletud prioriteetidega. 23. jaanuaril 2023 toimus arengukava avalik arutelu, millele eelnes arengukava projekti avalikustamine ja kirjaliku kommenteerimise võimalus. Analüüse ja kaasamist aitas läbi viia Stories For Impact OÜ.

Praeguse olukorra ja trendide kirjeldamisel võeti arvesse võimalikult ajakohaseid statistilisi andmeid, mida oli arengukava koostamisel võimalik kasutada (sh 2021/22 õppeaasta, ent võimalusel ka uuemaid näitajad). Koostamisel võeti arvesse ka valla noorsootöö kvaliteedihindamise tulemusi.

Arengukava dokument koosneb kolmest peatükist. Esimene peatükk annab ülevaate Kuusalu valla ja noorsootöö hetkeolukorrast. Teises peatükis on esitatud SWOT-analüüsi vormis hinnangud praegusele olukorrale, s.o tugevused, nõrkused, võimalused ja ohud. Kolmandas peatükis on esitatud visioon, mõõdikud, strateegilised eesmärgid ja tegevuskava koos viitega eelarveallikatele.

Arengukava avaseminaril, arutluskoosolekul osalejad ja töörühma liikmed: Krista Allik, Sanne Säär, Klaara Saar, Kadri Idavain, Kadri Metstak, Maria Trei, Liina Talts, Saima Kallionsivu, Veronika Laende, Elsbeth Link, Anu Kirsman, Matias Kosemets, Uku Aasrand, Tatjana Jõelett, Marika Astor, Meeli Kuul, Kristi Tarik, Ilvard Eeriksoo.

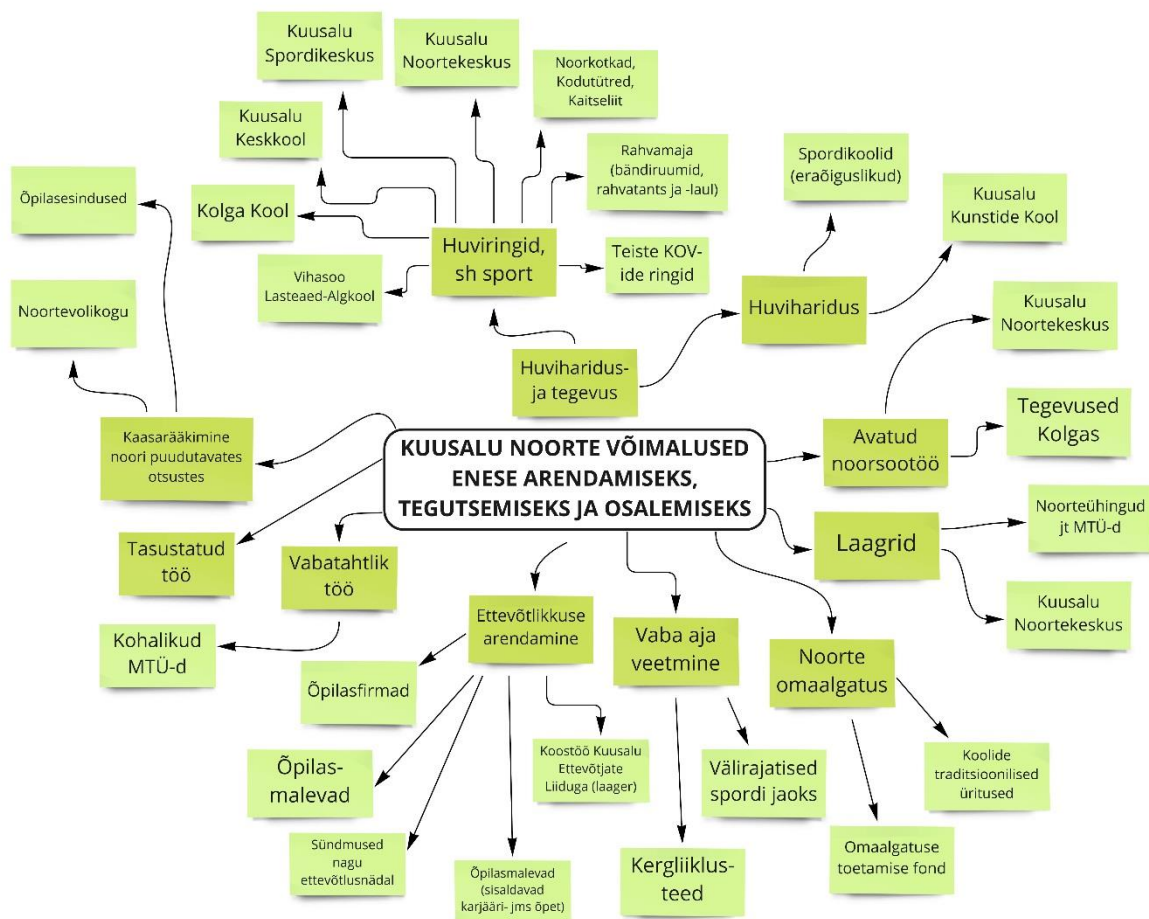
Näiteid noortele pakutavatest võimalustest



1. Ülevaade noortevaldkonnast

1.1 Noortele pakutavad võimalused

Noortel on Kuusalu vallas mitmekülgsed võimalused noorsootöös, huvitegevuses ja huvihariduses osalemiseks ning muudelgi viisidel enda arendamiseks ja otsuste tegemisel kaasa rääkimiseks. Alloleval joonisel on esitatud kategooriate kaupa korrastatud ülevaade peamistest võimalustest.



Joonis 1. Noorte võimalused Kuusalu vallas.

Järgnevalt antakse olulisematest võimalustest lähem ülevaade.

Huviharidus ja -tegevus

Huviharidust ja -tegevusi pakutakse Kuusalu noortele mitmesugustes valdkondades, sh kunst ja käsitöö, loodus, muusika, sport, tants, teater ja tehnoloogia.

7- kuni 19-aastaste vanusegrupile on loodud mitmekülgsed võimalused eelkõige üldhariduskoolide juures ja noortekeskuses.

- **Üldhariduskoolidest** tegutsevad Kuusalu vallas Kuusalu Keskkool (673 õpilast), Kolga Kool (153 õpilast) ja Vihasoo Lasteaed-Algkool (27 õpilast).¹ Nendes oli 2021. aasta lõpus kokku 28 ringijuhti. Koolides tegutsevad rahvatantsurühmad, laulukoorid, kunsti-, näite-, spordi- ja tehnoloogiaringid. Lisaks pakutakse koolides ka vähem traditsioonilisi võimalusi nagu Zentangle, Saori telgedel kudumine või orienteerumine. Kuusalu Keskkoolis ja Kolga Koolis on Eesti Olümpiakomitee eesmärkidest lähtuvalt (projekti Sport Koolis raames) rakendatud lisavõimalust esimesele kooliastmele erinevate spordialade tutvustamiseks huviringi tundide abil. Kuusalu Keskkool on valitud maakonnas pilootprojekti kooliks.
- **Kuusalu Noortekeskus** pakkus 2021. aastal lisaks avatud noorsootööle meisterdamis-, filmi- ja fotoringi, matka- ja tehnikaringi, noorte arvamusklubi ja bändiringi.

Omaavalitsuse territooriumil tegutseb Hugo Lepnurme **Kuusalu Kunstide Kool**, mis pakub võimalust osaleda muusika- ja kunstitundides. Kuusalu kunstide koolis oli 2022. aasta 1. jaanuari seisuga 169 õpilast ja 22 õpetajat. **Kunstide kooli tunnid toimuvad ka Kolga Koolis, kus tegutseb huvikooli väike filiaal.**

Lisaks üldhariduskoolide juures tegutsevatele huviringidele toimuvad purjetamise treeningud Haral, ratsutamistreeningud Ülearul ja Kolgakülas, erinevad sporditreeningud (nt ujumine, karate, saalihoki, kergejõustik, jalgpall, korvpall) Kuusalu Spordikeskuses, bändiringid Kolgas (Four Sisters), Kuusalu rahvamajas ja Uuri külas. Laiemat tunnustust on leidnud näiteks folkansambel, kuhu kuuluvad Uuri küla noored.²

19- kuni 26-aastaste vanusegrupile toimuvad huviringid koos täiskasvanutega Kuusalu Spordikeskuses ja valla rahvamajades.

Avatud noorsootöö

Kuusalu vallas tegutseb üks **noortekeskus**, mis on avatud 4 tundi päevas. Noortekeskus asub Kuusalus. 2021. aastal töötas asutuses 3 inimest – koordinaator (1 ametikoht) ja 2 noorsootöötajat (koormusega 1 ja 0,5 ametikohta).

Tänu Loksa, Kuusalu ja Vihula noorsootöö koostööalasele arenguprogrammile ning riiklikule huvihariduse ja huvitegevuse toetusele on Kuusalu Noortekeskuses algatatud ja arendatud uusi võimalusi huvitegevuseks ning korraldatud kultuurikohtumisi. Lisaks Kuusalule korraldatakse tegevusi ka Kolgas ja Vihasool.

Samuti tegutseb vallas noorte **huvitegevuse omaalgatuse fond**. Omaalgatusprojekte on läbi viinud nii Kolga kui Kuusalu kooli noored.

Ettevõtlikkuse, karjääri- ja kodanikuhariduse teemalised tegevused

Noorte ettevõtlikkusega seotud ja omaalgatuslikku huvitegevust toetatakse juba mainitud noorte omaalgatuse fondi kaudu. Samuti osalevad noored üldhariduskoolide kaudu erinevates kodanikukasvatustlikes programmides. Selles osas teeb Kuusalu Keskkool koostööd Kuusalu Noortekeskusega. Korraldatud on noorte ettevõtlikkuse laagrit ja ettevõtluspäeva.

¹ Õpilaste arvud on esitatud 2022. aasta 1. jaanuari seisuga.

² <http://www.noored.kuusalu.ee/huvitegevus-ja-huviharidus/>

Kuusalu keskkoolis toimub ettevõtlusõpe, mille raames on võimalik luua õpilasfirma. 2021/2022 õppeaastal registreeriti Kuusalu Keskkoolist 4 õpilasfirmat.³

Õpilasmalevat korraldab omavalitsus koos Kuusalu Noortekeskusega 13- kuni 17-aastastele noortele. Malev kestab 2 nädalat ning selles on osalenud kuni 20 noort aastas. Õpilasmalevad on toimunud juba viis aastat. Varem on korraldatud vallas töö- ja puhkelaagreid.

Noortele võimaldatakse teha kohalikul tasandil ka **vabatahtlikku tööd**. Noored on kaasatud näiteks valla mänguväljakute korrashoiutöödesse ja samuti on neid kaasatud **kohalike vabauhenduste** poolt (nt Kolga silla ja Kolga Seltsimaja korrastustöödele).

Laagrid ja projektid

Omavalitsus korraldab koos Kuusalu Noortekeskusega **päevalaagrit** 7- kuni 12-aastastele. Päevalaager kestab ühe nädala ja osaleda saab kuni 20 noort.

Laagreid korraldavad valla eri piirkondades (Kuusalu, Kolga, Juminda, Viinistu) ka mitmed vabauhendused.

Koolid korraldavad rahvusvahelisi projekte, üritusi ning pakuvad noortele võimalusi ise üritusi korraldada.

Noorte osalusvõimalused

Koolides tegutsevad **õpilasesindused**. 2021. aasta suvel alustas tööd ka **Kuusalu noortevolikogu** – valla noorte aktiivgrupp, kuhu kuulub 9 liiget. Noortevolikogu esindajad on kaasatud enamike vallavolikogu komisjonide töösse (v.a revisjonikomisjon). Koostööd Eesti noorteühenduste liidu ja noorte vahel toetab noortekeskus.

Osalemisvõimaluste kohta jagatakse infot valdkonna asutuste, sotsiaalmeedia ja veebilehe noored.kuusalu.ee kaudu.

Noortekeskus viib jooksvalt läbi rahuloluküsitlusi noorte hulgas ning kord kahe aasta jooksul suuremaid uuringuid valla tasandil.

Väiksemate võimalustega noored

Väiksemate võimalustega noored saavad taotleda omavalitsuselt huvitegevuse osalustasude korvamist ja transporditoetust.

Mitteõppivatele ja mittetöötavatele noortele pakub Kuusalu vald **tuge noortegarantii tugisüsteemi** kaudu. Tegemist on riikliku tegevuskavaga, mille erinevate tegevustega aidatakse noori töötuks jäämise või koolist lahkumise korral võimalikult kiiresti tagasi tööle, oma haridusteed jätkama või muul moel ühiskonnas aktiivselt osalema. 2022. aasta kevadel oli Kuusalu vallas 51 potentsiaalselt abi vajavat noort. Tuge pakutakse neile vajaduspõhiselt.

³ <https://opilasfirma.ee/index.php?pg=2437&setlang=est>

Kõikides noorte tegevusi pakkuvates asutustes ei ole loodud ligipääsu erivajadustega noortele (sh võimalusi ratastooliga liikumiseks).

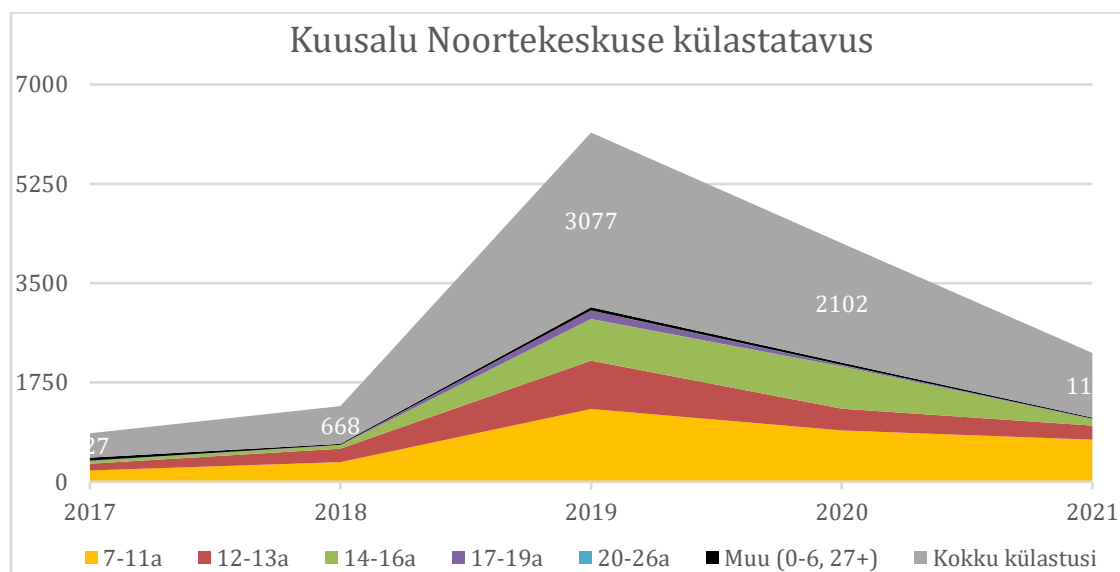
1.2 Noorte osalus noorsootöös

Noorsootöö kvaliteedi hindamise raames 2021. aastal viidi läbi küsitlus Kuusalu noorte, noorsootöötajate ja noorteorganisatsioonide seas. Küsitletute osalusprotsent huvihariduses ja -tegevuses oli:

- 7- kuni 12-aastaste hulgas **78%** (2016. aastal **90%**),
- 13- kuni 19-aastaste hulgas **47%** (2016. aastal **66%**),
- 20- kuni 26-aastaste hulgas **14%** (2016. aastal vastasid 13- kuni 26-aastased ühele ja samale küsimustikule, seega ei saa 20- kuni 26-aastaste osalusprotsenti eraldi võrrelda).⁴

Küsitluse raames tõid 13- kuni 19-aastased noored (23 vastajat, 37,7% vastajatest) mitteosalemise peamiste põhjustena välja suurt koormust koolis või tööl, huvipuudust ning huvipakkuvate tegevuste kohta info leidmata jäämist.

Andmetest on näha, et koroonapiirangud vähendasid huvihariduses ja -tegevuses osalemist oluliselt. Sama trendi on näha Kuusalu Noortekeskuse külastatavust kajastavatest andmetest alloleval joonisel.



Joonis 2. Kuusalu Noortekeskuse külastatavus (logiraamatu andmetel).

Kuusalu Noortekeskuse **külastatavus kasvas hüppeliselt 2019. aastal** (668-lt 3077-le). Selle peamiseks põhjuseks oli varasemalt tegutsenud Kiiu Noortekeskuse sulgemine. Alates 2019. aastast tegutsesid noorsootöötajad ainult ühes asukohas, mis andis paremad võimalused noorteni jõudmiseks ja omavahelise koostöö abil tegevuste mitmekesisemaks ning silmapaistvamaks muutmiseks. Samuti on üks noortekeskus rohkemate erinevate tegevustega noortele atraktiivsem kui mitu noortekeskust väiksema arvu tegevustega.

⁴ Kuusalu vallavalitsus, "Noorsootöö kvaliteedi hindamine 2021" raport, lk 9.

2020. ja 2021. aasta tervisekriisiga seotud piirangute mõjul hakkas Kuusalu Noortekeskuse külastatavus langema. Logiraamatu andmetel külastati noortekeskust:

- 2020. aastal 2102 korda 255 noore poolt,
- 2021. aastal 1134 korda 178 erineva noore poolt.

2022. aastal on noortekeskuse külastatavus taastunud. Täiendavaid andmeid noortekeskuse külastatavuse kohta on esitatud lisas 1.1.

1.3 Noorsootöö tase ja noorte rahulolu

Minuomavalitsus.ee andmetel hinnati noorsootöö teenustaset 2021. aastal skaalal nullist üheksani Kuusalu vallas hindegiga "3" ja see oli sarnane Eesti keskmisega. Varasemal viiel aastal varieerus valla teenustaseme hinnang hinnete „5“ ja „8“ vahel.

Kõige madalama hinnanguga ehk baastaseta polnud täidetud⁵ oli kolm kriteeriumi: noortevaldkonna töötaja ei ole kaasatud valdkonna sisesesse võrgustikku, ligipääs noortekeskustele ja huvikoolidele (invaparkimine pole tähistatud) ning noorsootöötajatele pole kehtestatud kvalifikatsiooninõuded. Vastuseid on osaliselt valesti tõlgendatud, mis on tinginud madalama hinde. Lisaks on muutunud hindamise üldine strateegia.

Baastaseme mõõdikud olid Kuusalu noorsootöövaldkonnas järgnevad: noortevaldkonda käsitlev komisjon on moodustatud, noorsootöö kvaliteedihindamine on tehtud viimase 4 aasta jooksul, noortekeskuste lahtiolek (vähemalt 20 tundi nädalas) ja noortevaldkonna koordineerimine on teenistuja ametijuhendis.

Ülejäänud kriteeriumites oli Kuusalu vald edasijõudnud või eeskujulikul tasandil, sealhulgas noorte rahulolu ja osalemisaktiivsust puudutavates tegurites.⁶

Järeldusi noorsootööga rahulolu kohta on võimalik teha mitmete vallas läbiviidud uuringute põhjal. Toimunud on elanike rahuloluküsitlusi (viimati 2019), valla noorte rahuloluküsitlusi (viimati 2021) ja iga-aastaseid koolide rahuloluküsitlusi.

Küsitluste tulemustest võib järeldada, et noored on enim rahul laagrite ja malevate korraldamisega. Õpilasesinduste tööst ollakse teadlikud. Rohkem soovitakse noorsootöö jõudmist küladesse, suuremal arvul kergliiklusteid ning kultuuriüritusi.

Täpsemad andmed küsitluste läbiviimise ja nende tulemuste kohta on esitatud lisas 1.2.

⁵ Igal hindamiskriteeriumil võib olla kuni kolm mõõdikut: baas-, edasijõudnu ja eeskujuliku taseme mõõdik. Baastaseme mõõdikud hindavad seadustest tulenevate ülesannete täitmist ning tegevusi, mis on elanikele teenuse pakkumiseks elementaarsed. Edasijõudnu taseme mõõdikud näitavad, mida oodatakse ühelt edukalt toimivalt omavalitsuselt ning eeskujuliku taseme mõõdikud hindavad uuenduslike lahenduste ning täiendavate võimekuste ja võimaluste kasutamist elanikkonna hüvede suurendamiseks. Andmeid kogutakse registritest, asutustest ning elanike rahulolu uuringutest.

⁶ <https://minuomavalitsus.ee/> (viimati külastatud 1.3.2023)

1.4 Noortevaldkonna teenusvajadus ja rahastamine

Uuring “Kuusalu valla rahvastiku areng ja prognoos aastani 2040” nägi ette, et laste ja noorte arv vallas tõenäoliselt pigem väheneb. Selline trend oleks mõjutanud negatiivselt nii valla üldist kui ka noortevaldkonna eelarvet.

COVID-19 tervisekriis tõi kaasa noorte perede Tallinna lähivaldadesse elama asumise märkimisväärse kasvu. Seetõttu on rahvastikuprognosi eeldused oluliselt muutunud ja see vajab uuendamist.

Vallavalitsuse hinnangul on rahvastik ja seega ka noorte arv tõenäoliselt pigem kasvamas. Seega tuleb käesoleva arengukava raames arvestada võimaluste loomisega senisest suurema arvu noorte osaluseks.

Viimasel kolmel aastal on omavalitsuse huvihariduse ja huvitegevuse eelarve kasvanud, ehkki väiksemas tempos kui valla kogueelarve. Riikliku toetusfondi eraldi huviharidusele ja huvitegevusele on püsinud stabiilsena. Täpsem info noortevaldkonna eelarve kohta on esitatud lisan 1.3.

2. Hinnangud noortevaldkonna olukorrale

Järgnevalt on esitatud lühikokkuvõte noortevaldkonna tugevuste-nõrkuste-võimaluste-ohtude analüüsist ehk SWOT-analüüsist. Üksikasjalikuma SWOT-analüüsi leiab käesoleva dokumendi lisast.

Kõigi aspektide juures on lähtuvalt üleriigilise noorsootöö kvaliteedi hindamise teemadest vaadeldud eraldi kahte valdkonda:

- noorte võimalused oma loome- ja arengupotentsiaali avamiseks, osaluseks ja noorteinfo leidmiseks;
- kvaliteetseks noorsootööks vajaliku keskkonna loomine Kuusalu vallas.

Kuna nimetatud valdkonnad on omavahel tihedalt seotud, on teemade jaotus noorte võimalusteks ja noorsootöö keskkonnaks kohati tinglik. Oluline on ka märkida, et SWOTi metoodikast tulenevalt on iga lahtri sisu eraldiseisev.

Tabel 1. Valdkonna SWOT-analüüsi lühikokkuvõte

	Noorte võimalused oma loome- ja arengupotentsiaali avamiseks, osaluseks ja noorteinfo leidmiseks	Kvaliteetseks noorsootööks vajaliku keskkonna loomine Kuusalu vallas
Olulisemad tugevused	<ul style="list-style-type: none"> • Mitmekesised võimalused huvitegevuse ja -haridusega tegelemiseks • Aktiivselt tegutsev noortekeskus • Tegutsevad õpilasesindused ja noortevolikogu, neist viimane on kaasatud valla juhtimisse • NEET-olukorras noorte väike osakaal 	<ul style="list-style-type: none"> • Noorsootöö kajastub valla arengukavas, lisaks on loodud eraldi arengukava • Vald annab huvihariduse, huvitegevuse ja noorte omaalgatuse jaoks erinevaid toetuseid • Noorsootöö valdkonda arendatakse koolituste, hindamiste ja tunnustamise kaudu
Olulisemad nõrkused	<ul style="list-style-type: none"> • Koroonakriisi järgselt on huvihariduses ja -tegevuses osalemine langustrendis • Noortekeskuses ja spordikeskuses napib ruumi kõigile huvilistele • Ühis- ja koolitranspordi korraldus pärsib noorte osalust 	<ul style="list-style-type: none"> • Noortevaldkonna eelarve on ebapiisav, sh noorsootöötajatele konkurentsivõimelise töötasu maksmiseks ja kooliväliste ringijuhendajatele transpordikulude hüvitamiseks • Noorsootöötajate puudus piirab paljude võimaluste kasutamist (nt aktiivsemat noorteinfo levitamist, koolidevahelise koostöö toetamist) • Ebapiisav koostöö valdkonna osapoolte vahel

Olulisemad võimalused	<ul style="list-style-type: none"> ● Omaalgatuse fondi jt projektivõimaluste populariseerimine noorte seas ● Noorte vajaduste arvestamine avaliku ruumi planeeringutes ja vastavate võimaluste mitmekesistamine ● Vaimse tervise toetamisele ja sõltuvuste ennetamisele suurema tähelepanu pööramine 	<ul style="list-style-type: none"> ● Valdkonna osapoolte koostöö võimaldamine selleks piisavate ressursside panustamise abil ● Regulaarsed kohtumised noortevaldkonna töötajatele (sh noorsootöötajad, treenerid, huvijuhid) info ja kogemuste jagamiseks ● Valdkonda lisarahastuse leidmine projektide kaudu
Olulisemad ohud	<ul style="list-style-type: none"> ● Vaimse tervise probleemide sagenemine noorte seas, mis pärsib võimalustest osavõttu ● Huvihariduseks ja noorsootööks olemasolevad ruumid ja/või inventar ei vasta kaasaja võimalustele ja vajadustele ● Majanduskriisist tingitud tööpuuduse suurenemine ja noorte vähenevad võimalused töötamiseks 	<ul style="list-style-type: none"> ● Poliitiliste prioriteetide muutumine ja valla eelarveliste vahendite vähenemine (sh majanduskriisi tingimustes) ● Noortevaldkonnale omane tihe töötajate vahetumine, mis mõjub negatiivselt noorsootöö kvaliteedile ● Kvalifikatsiooni uuendamata jätmise treenerite poolt, mis toob kaasa spordiringide mitmekesisuse vähenemise

3. Arengueesmärgid ja tegevuskava

Allolev pilt kujutab ülevaatlilikult Kuusalu valla noorsootöö valdkonna visiooni aastaks 2027 ja selle saavutamist toetavaid strateegilisi eesmärke.



Järgnevalt on esitatud visiooni, strateegiliste eesmärkide ja mõõdikute täisversioon.

Valdkonna visioon

Professionaalne, mitmekülgne ja noorest lähtuv noorsootöö on kättesaadav kõigile piirkonna noortele. Noored räägivad aktiivselt kaasa ja panustavad valla arengusse.

Peamised mõõdikud

Arengukava peamised mõõdikud on esitatud allolevas tabelis.

Tabel 2. Arengukava peamised mõõdikud

Indikaator	Algtase 2022	Sihttase 2027
Kuusalu valla üldhariduskoolides õppivate noorte huvitegevuses ja -hariduses osalemine	74%	85%
Avatud noorsootöös osalemine (unikaalset noort)	323	600
Noorte omaalgatuse projektide arv aastas	2	6
Noorsootöötajate arv noortekeskuses (täistöökohta ekvivalent)	2,5	4

Strateegilised eesmärgid

1. Kvaliteetset noorsootööd toetava keskkonna hoidmine ja arendamine.
2. Noorte loome- ja arengupotentsiaali avamiseks piisavas mahus mitmekesiste tegevuste tagamine.
3. Noorte omaalgatuse suurendamine.
4. Noorte aktiivse osalemise toetamine eri tasandi otsustes.

Sarnaselt riiklikule noortevaldkonna arengukavale on Kuusalu valla arengudokumendi lähtekohaks noorte kaasamise suurendamine ning ühiskonnale oluliste ühiseväärtuste arendamine noortepoliitika vahenditega, mis toetavad ja tugevdavad arusaama noortest kui positiivsest ressursist ühiskonnas. Vald tagab noorsootöö teenuste arendamise ja pakkumise võimalikult noorte elukoha lähedal. Tegevuskavas keskendutakse vallas uue arengusammu astumisele järgmistes riiklikult olulistest noortevaldkonna tegevussuundades: noorte osalus ja ühiskondlik aktiivsus, noorte huviharidus ja huvitegevus, avatud noorsootöö, noorteseire, noortevaldkonna töötajate koolitamine, noortelaagrid, noortemalevad ja tööhõivevalmidus, noorte omaalgatused. Tegevussuundades nagu noorteinfo, erinoorsootöö ja rahvusvaheline noorsootöö jätkatakse tegevusi arengukava koostamise aegsetes mahtudes.

Arengukava tegevuskava ja eelarve katteallikad on esitatud allolevas tabelis.

Tabel 3. Tegevuskava ja eelarve katteallikad

Eesmärgid ja tegevused	Teostamise tähtaeg	Vastutaja	Ressursid (2023 eelarves ja/või eelarve strateegias)
1. Kvaliteetset noorsootööd toetava keskkonna hoidmine ja arendamine			
Noorsootöö kvaliteedi hindamine	2025	Vallavalitsus, noortekeskus	Valla eelarve, potentsiaalsed toetusmeetmed
Noorsootöötajate arvu suurendamine noortekeskuses	2024	Vallavalitsus	Valla eelarve, potentsiaalsed toetusmeetmed
Andekate ja edukate sportlaste toetamise korra muutmine	2024	Vallavalitsus	Valla eelarve
Laagrikorraldajatele spetsiaalse toetuste meetme väljatöötamine	2024	Vallavalitsus, noortekeskus	Valla eelarve, potentsiaalsed toetusmeetmed
Noortevaldkonna töötajatele ja noortevaldkonda vabatahtlikult panustajate koostöökohtumiste algatamine	2023	Vallavalitsus, noortekeskus	Valla eelarve, potentsiaalsed toetusmeetmed
Noorte tunnustamise korra välja töötamine	2024	Vallavalitsus, noortekeskus	Valla eelarve, potentsiaalsed toetusmeetmed
Noortekeskuse ja huvikooli ruumide ja inventari kaasajastamine	Vastavalt toetusmeetmete võimalustele	Vallavalitsus	Valla eelarve, potentsiaalsed toetusmeetmed (7600)
Noorsootööga seotud asutustes (sh raamatukogus) ligipääsetavuse suurendamine erivajadustega noortele	Vastavalt toetusmeetmete võimalustele	Vallavalitsus	Valla eelarve, potentsiaalsed toetusmeetmed
Noorte vajadustest lähtuvate spordirajatiste ja liikumisalade loomine (nt vigursõidu rajad, jõusaalid, mänguväljakud), sh prioriteetidenä korvpalliplatsi korrastamine või uue rahastamine ning parkuuritorudega väljõulinnaku ehitamine	2027	Vallavalitsus	Valla eelarve, potentsiaalsed toetusmeetmed (10 000)

Noortekeskuse, koolide, rahvamaja jt asjakohaste ruumide ja inventari kaardistamine ja riskasutuse reeglite väljatöötamine	2024	Vallavalitsus	Valla eelarve
Tervikliku lähenemise loomine ettevõtlikkus- ja ettevõtlusõppele koostöös formaalhariduse osapooltega	2024, edaspidi pidevalt	Noortekeskus, valla koolid, vallavalitsus	Valla eelarve, potentsiaalsed toetusmeetmed
Noorte kaasamise hea tava väljatöötamine	2024	Vallavalitsus	Valla eelarve, potentsiaalsed toetusmeetmed
2. Noorte loome- ja arengupotentsiaali avamiseks piisavas mahus mitmekesiste tegevuste tagamine			
Huvihariduse ja huvitegevuse sõidukompensatsiooni maksmise korra uuendamine	2024	Vallavalitsus	Valla eelarve
Ühistranspordi kasutamise osalise kompenseerimise korra kehtestamine kuni 26-aastastele Kuusalu valla noortele rakenduskõrgkoolides ja ülikoolides õppimisel	2025	Vallavalitsus	Valla eelarve
Laagrikohtade arvu suurendamine Kuusalu vallas vastavalt vajadusele	2026	Vallavalitsus	Valla eelarve, potentsiaalsed toetusmeetmed
Vabatahtliku töö ja mentorsüsteemi võimaluste loomine noortele vallas	2025	Vallavalitsus	Valla eelarve, potentsiaalsed toetusmeetmed
NEET-olukorras noorte toetamise mudeli väljatöötamine	2023	Vallavalitsus, noortekeskus	Valla eelarve, potentsiaalsed toetusmeetmed (8500)
3. Noorte omaalgatuse suurendamine			
Noorte omaalgatuste toetamise korra uuendamine, sh fondist taotlemise võimaluse laiendamine kuni 26-aastastele noortele	2024	Vallavalitsus, noortekeskus	Valla eelarve
4. Noorte aktiivse osalemise toetamine eri tasandi otsustes			

Õpilasesinduste vahelise koostöö süsteemi loomine	2024	Vallavalitsus, valla koolid, noortekeskus	Valla eelarve
Toetussüsteemi loomine noortevolikogu tegevuse jätkusuutlikkuse tagamiseks	2023	Vallavalitsus	Valla eelarve

Järgnevalt on esitatud ka hinnangud peamiste investeringuvajaduste mahule valdkonna asutuste lõikes.

Tabel 4. Huviharidus- ja noorsootöösutuste investeringuvajadused koos eeldatava maksumusega (asutuste juhtide hinnangul 2023. aasta jaanuari seisuga).

Asutus	Investeringuvajadus	Eeldatav maksumus (eurot)
Hugo Lepnurme Kuusalu Kunstide Kool	Ruumide remont (ka endised Omniva ruumid) + heliisolatsioon	85 000
Hugo Lepnurme Kuusalu Kunstide Kool	Kooli saali akustika parandamine ja remont	15 000
Hugo Lepnurme Kuusalu Kunstide Kool	Õpilaste ooteruumi seinte värvimine ning põrandakatte vahetus trepil ja koridorides	10 000
Hugo Lepnurme Kuusalu Kunstide Kool	Küttesüsteemi osaline remont (torustiku väljavahetamine)	20 000
Kuusalu Noortekeskus	Ventilatsiooni tagamine	15000
Kuusalu Noortekeskus	Keldri renoveerimine	summa selgitamisel

Riskid ja nende maandamine

Arengukava koostamise seisuga on peamised võimalikud riskid arengukavas püstitatud eesmärkide saavutamisel:

- majanduslanguse süvenemine;
- ressursside ebapiisavus sõjapõgenike vastu võtmiseks ja kogukonda lõimimiseks;
- laiema julgeolekukriisi kujunemine;
- pandeemia kordumine.

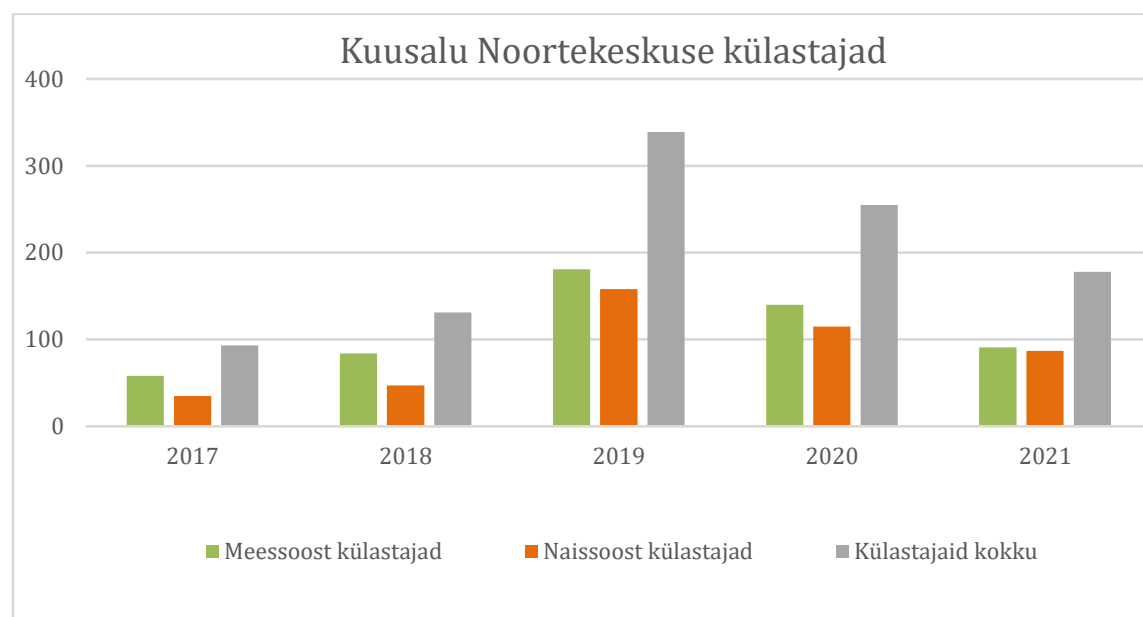
Enamuse nende riskide esinemine pole omavalitsuse kontrolli all. Küll on arengukavasse planeeritud tegevusena noorsootöötajate arvu suurendamine noortekeskuses, mis aitab muuhulgas kohaneda sõjapõgenikest noorte arvu võimaliku suurenemisega. Süsteemselt on riskide maandamine seotud arengukavade iga-aastase seirega.

Lisad

Lisa 1. Noortevaldkonna taustaandmed

Lisa 1.1. Noortekeskuse külastajate profiil

Noortekeskuse külastajate vanuseline struktuur on läbi aastate olnud sarnane. Kõige tihedamini osalevad noortekeskuse tegevustes nooremad, 7- kuni 11-aastased noored (2021. aastal 63%), veidi vähem 12- kuni 16-aastased noored (2021. aastal 32%) ning vaid üksikud täisealised noored.



Joonis 3. Kuusalu Noortekeskuse külastatavus (logiraamatu andmetel).

Noortekeskuse tegevusi planeeritakse alati selliselt, et tegevused oleksid sobivad sõltumata soost. 2021. aastal külastas Kuusalu Noortekeskust pea võrdne arv meessoost (91) ja naissoost (87) noori. Varasematel aastatel on külastajate seas olnud noormehi oluliselt rohkem. Samas oli keskmine külastuste arv noore kohta 2019-2021. aastal kõrgem neiude seas ning 2017-2018. aastal kõrgem noormeeste seas. 2021. aastal osalesid noored noortekeskuse tegevustes keskmiselt 6,4 korda, seejuures neiud 8,9 korda ja noormehed 4 korda.

Lisa 1.2. Rahulolu-uuringute ülevaade

2019. aastal viis Kuusalu vallavalitsus läbi **Kuusalu valla elanike rahuloluküsitluse**. Vastajate seas oli vähe noori – 18- kuni 30-aastaseid 9,8% ja alla 18-aastaseid 1,5%. Üle poole vastajatest (63%) märkisid, et ei puutu noorsootööga kokku. Nendest, kes noorsootööga kokku puutuvad, olid noorsootööga rahul või pigem rahul 27%. Pigem või täiesti rahulolematud olid 10% vastajatest. Kommentaarides toodi välja, et noorsootöö ei jõua külladesse ning noortel pole piisavalt erinevaid võimalusi vaba aja veetmiseks. Positiivseks peeti laagrite ja malevate korraldamist.⁷

Kuusalu noorte rahuloluküsitlusi on viidud läbi kolm korda: 2012., 2017. ja 2021. aastal. Viimase küsitluse korraldas Kuusalu vald 2021. aasta novembris. Ankeedile lisandusid ka küsimused Kuusalu Noortevolikogu poolt. Küsitluse eesmärk oli uurida noorte arvamusi Kuusalu valla arengu, hariduse ja kooli, meedia, kultuuri, keskkonna, tervise ja huvitegevuse ning karjäärivõimalustega seonduvatel teemadel. Küsimustikule vastas 70 noort, kellest enamik olid 13- kuni 19-aastased (62 vastajat). 20- kuni 24-aastaseid oli 8. Mõlemas vanusegrupis toodi kitsaskohtadena välja kergliiklusteede ning kultuuriürituste puudust. Noored soovivad omavahel aktiivsemalt suhelda, rohkem nii külasiseseid kui küladevahelisi üritusi, spordivõistlusi, uusi treeningrühmasid ning vaba aja veetmise kohti. Noored sooviksid, et info ürituste kohta liiguks paremini. Enamik noori (94,6%) on teadlikud oma kooli õpilasesindusest, kuid pole nendega koostööd teinud. Noortevolikogu tegevusi jälgivad pooled vastajatest.⁸

Iga-aastases koolide rahulolu küsitluses sisaldub küsimus huviringidega rahulolu kohta. 2021. aastal olid huviringidega pigem või täiesti rahul üle kolmveerandi (78%) küsitletud Kuusalu Keskkooli 4. klasside õpilastest. Vanemate õpilaste seas oli rahulolu koolide keskmistest tulemustest kõrgem – 74% Kuusalu Keskkooli 8. klasside õpilastest (koolides keskmiselt 63%) ja 69% Kuusalu Keskkooli 11. klasside õpilastest (koolides keskmiselt 50%) olid huviringidega pigem või täiesti rahul. Varasemate aastate tulemused olid 2021. aasta omadele sarnased.⁹

Sarnaselt Kuusalu Keskkoolile oli Kolga Kooli 4. klassis huviringidega pigem või täiesti rahul olevate vastajate osakaal veidi väiksem (78% võrreldes 85%-ga) ning 8. klassis suurem (88% võrreldes 63%-ga) kui koolides keskmiselt. Seejuures oli 8. klassis rahulolevate õpilaste osakaal suurem kui varasematel aastatel.¹⁰

Vihaseo Lasteaed-Algkoolist osales küsitluses vaid 5 last 4. klassist, kes olid kõik huviringidega täiesti rahul. Väikse vastajate arvu tõttu siin üldistusi teha ei saa.¹¹

⁷ <https://www.kuusalu.ee/documents/7610279/0/Rahulolu-uuringu+2019+kokkuv%C3%B5te.pdf/dc594dc9-222a-4041-bb27-15a4af3d8363> (viimati külastatud 12.5.2022)

⁸ Saar, K. Kuusalu Noortevolikogu 2021. aasta rahuloluküsitluse tulemused. Kuusalu Noortevolikogu, 2022.

⁹ Riiklike rahuloluküsitluste tulemused, Kuusalu Keskkool, <https://infotahvel.edu.ee/rahulolu/haridusasutus/?code=625TIERRPH> (viimati külastatud 16.5.2022)

¹⁰ Riiklike rahuloluküsitluste tulemused, Kolga Kool, <https://infotahvel.edu.ee/rahulolu/haridusasutus/?code=NOFIWKBZDF> (viimati külastatud 18.5.2022)

¹¹ Riiklike rahuloluküsitluste tulemused, Vihaseo Lasteaed-Algkool, <https://infotahvel.edu.ee/rahulolu/haridusasutus/?code=QJ3ABQTQ30> (viimati külastatud 18.5.2022)

Lisa 1.3. Noortevaldkonna rahastamine

Ülevaade noortevaldkonna rahastamisest on esitatud allolevates tabelites.

Tabel 4. Noortevaldkonna eelarve (täitmine) allikate lõikes.

Eelarve (eurodes)	2019	2020	2021	2022
Toetusfondi eraldis huviharidusele ja huvitegevusele	133 736	131 302	131 706	98 300
Omaavalitsuse huvihariduse ja huvitegevuse eelarve	641 885	696 987	703 883	701 568
Kuusalu valla kogueelarve	10 697 494	11 518 984	11 811 976	12 744 402
Huvihariduse ja huvitegevuse kogueelarve protsent valla eelarvest	7,25%	7,19%	7,07%	6,28%

Tabel 5. Noortevaldkonna eelarved (täitmine).

Eelarve (eurodes)	2019	2020	2021	2022
Spordi treeningrühmade, andekate ja edukate sportlaste toetus	78 600	74 057	68 385	63 533
Muud sporditoetused	3 650	2 280	12 879	8 061
Hugo Lepnurme Kuusalu Kunstide Kooli eelarve	381 415	393 297	411 822	444 332
Kuusalu Noortekeskuse eelarve	87 980	108 274	104 684	103 916
Protsent valla eelarvest	5,16%	5,02%	5,06%	4,86%

Eelnevates tabelites on ära toodud valdkonna eelarve suhtarvud, millest nähtub, et valdkonna osa valla kogueelarves on püsiv või pisut kahanev. Seda trendi on mõjutanud tervisekriisi aastad, mis piirasid oluliselt osalusvõimalusi.

Lisa 2. Noortevaldkonna SWOT-analüüs

Noortevaldkonna SWOT-analüüsi aluseks on Kuusalu 2021. aasta noorsootöö kvaliteedi hindamise tulemused, Kuusalu valla noorsootöö arengukava tegevuskava 2014–2021 aruanne ja 2. juunil 2022 toimunud arengukava koostamise kaasamisseminar noortevaldkonna osapoolte esindajatele.

Kõigi SWOT aspektide ehk tugevuste, nõrkuste, võimaluste ja ohtude juures on lähtuvalt üleriigilise noorsootöö kvaliteedi hindamise teemadest vaadeldud eraldi kahte olulist valdkonda:

- noorte võimalused oma loome- ja arengupotentsiaali avamiseks, osaluseks ja noorteinfo leidmiseks;
- kvaliteetseks noorsootööks vajaliku keskkonna loomine Kuusalu vallas.

Kuna nimetatud valdkonnad on omavahel tihedalt seotud, on teemade jaotus kohati tinglik.

Lisa 2.1. Tugevused

Noorte võimalused oma loome- ja arengupotentsiaali avamiseks, osaluseks ja noorteinfo leidmiseks	Kvaliteetseks noorsootöoks vajaliku keskkonna loomine Kuusalu vallas
<ul style="list-style-type: none"> ● Mitteõppivate ja -töötavate (ehk NEET-olukorras) noorte osakaal on vallas väike ● Noortel on vallas erinevaid võimalusi huvitegevuse ja -haridusega tegelemiseks, sh: <ul style="list-style-type: none"> ○ Mitmekesised temaatilised võimalused, nt purjetamine ○ Noortekeskus, mis on hästi ligipääsetav, sest asub valla keskses ○ Lai spordialade valik Kuusalu Spordikeskuses ○ Kõrgetasemeline huviharidus Hugo Lepnurme Kuusalu Kunstide Koolis ○ Tallinna lähedus võimaldab saada huviharidust ka professionaalideks pürgijatel ○ Vallasiseselt makstakse huvihariduse sõidukompensatsiooni ● Kuni 19-aastased noored saavad taotleda tuge omaalgatuste toetamise fondist ● Noortele pakutakse vabatahtliku töö tegemise võimalusi, sh valla poolt ● Koolid, noortekeskus ja noorteühendused korraldavad laagreid, koolitusi ja rahvusvahelisi projekte ● Õpilasesindused ja noortevolikogu toimivad hästi: <ul style="list-style-type: none"> ○ Enamus noori on nende olemasolust teadlikud ○ Noortevolikogu esindaja on kaasatud vallavolikogu komisjonidesse ○ Osaletakse Eesti õpilasesinduste liidu tegevuses, ollakse väga aktiivne Eesti noorteühenduste liidu liige ● Noorsootöö kvaliteeti hinnatakse regulaarselt 	<ul style="list-style-type: none"> ● Noorsootöö kajastub Kuusalu valla arengukavas, samuti on loodud eraldi valdkonna arengukava koos tegevuskavaga ● Valla tasandil toimuvad hariduse, noorsootöö ja sotsiaaltöö valdkonna regulaarsed kohtumised; töötab laste ja pere komisjon ● Noored saavad tasuta kasutada erinevate valla asutuste ruume tegevusteks. Kasutusel olevad ruumid toetavad noorte huvidele vastava tegevuse läbiviimist (näiteks bändiruum on võimaldanud koolibändi tegevust) ● Spordiklubidele ja kultuuriringidele eraldatakse toetusi ● Omavalitsusel on eelarvestatud iga-aastane maleva ja päevalaagri korraldamine noortekeskuses ● Eelarves on ette nähtud raha koolitusteks; noorsootöötajate koolitusvajadustega arvestatakse ja koolitusi võimaldatakse ● Viiakse läbi noorsootöö hindamist ja uuringuid (noortevolikogu, üldhariduskoolide sisesed uuringud) ● Toimub noorte ja noorsootöötajate tunnustamine

Lisa 2.2. Nõrkused

Noorte võimalused oma loome- ja arengupotentsiaali avamiseks, osaluseks ja noorteinfo leidmiseks	Kvaliteetseks noorsootöök vajaliku keskkonna loomine Kuusalu vallas
<ul style="list-style-type: none"> ● Valla noorte arvu järgi peaks valla avatud noorsootöö võimalused olema mahukamad ● Viimastel aastatel jäid tervisekriisi tõttu paljud üritused ja projektid tegemata ● Avatud noorsootöös osaleb soovitud vähem 13-kuni 26-aastaseid noori (alla 65%) ning puudub hea ülevaade kooli lõpetanud noorte vajadustest. <ul style="list-style-type: none"> ○ Paljusid noori ei huvita neile pakutavad võimalused – põhjuseks eesmärkide puudumine, digisõltuvus, introvertsus (mugavustsoonis olemine, ärevus) ○ Huviringides osalemine on alates koroonakriisi algusest langustrendis ○ Noortekeskuses on väiksed ruumid ● Noortele ei jätku piisavalt laagrikohti (s.o nõudlus on suurem kui pakkumine) ● Ruumipuudus Kuusalu Spordikeskuses (nt jõusaal on liiga väike) ● Valdav enamik noori pole oma kooli õpilasesindusega mingisugust koostööd teinud (sh ettepanekuid koolielu parendamiseks) ● Vähene koostöö eri koolide õpilasesinduste vahel ● Ebapiisav arv täiskasvanuid, kes noori noorteühingutes regulaarselt juhendaksid ● Puudub noorte omaalgatust toetavate mentorite süsteem ● Puudub ratastooliga ligipääs noortekeskusse, raamatukokku jt asutustesse ● Huviringides ja üritustel osalemine sõltub piirkonniti transpordist ning koolitransport pole sealjuures paindlik ● Noorteinfo levitamine pole terviklik, sh puudub ülevaade nii vabatahtliku kui makstud töö võimalustest vallas ● Mitteformaalse õppe kogemuse ja tulemustega arvestamine ei ole piisavalt süsteemne 	<ul style="list-style-type: none"> ● Noortevaldkonna arengukava tegevuskava ebapiisav jälgimine ja uuendamine ● Noorte kaasamisega on vallas algust tehtud, kuid selle töökorraldus vajab kindlasti täpsustamist ● Noorsootöötajate puudus piirab paljude võimaluste kasutamist (nt aktiivsemat noorteinfo levitamist, koolidevahelise koostöö toetamist, kohalike ettevõtjatega koostöö edendamist) ● Noortekeskuse praegused lahtiolekuajad ei sobi kõigile noortele ● Sportimisvõimalused on vallas geograafiliselt ebahühtlaselt jaotunud ● Liikumispuudega noortel ja vallakeskusest kaugemal elavatel noortel on ligipääs noortekeskusele transpordi vähesuse tõttu piiratud ● Noortevaldkonna eelarve ei ole piisav ● Töötasu ei ole enamiku noorsootöötajate arvates motiveeriv; väljaspool haridusasutusi töötavate ringijuhendajate jaoks on kohalesõidu kulu töötasuga võrreldes liiga suur ● Probleeme on treenerite kvalifikatsiooni uuendamisega (sh seetõttu, et treenerid juhendavad huviringe põhitöö kõrvalt)

<ul style="list-style-type: none"> • Uimastite ja tubaka (sh e-sigarettide) levik noorte seas, internetisõltuvus • Noorte vandaalitsemine on tõusutrendis (nt bussipeatuste sodimine ja lõhkumine, discgolfi raja kahjustamine) 	<ul style="list-style-type: none"> • Valdkonnasisene koostöö ei ole piisav, erinevad tegevused ja projektid dubleerivad üksteist ja ei moodusta tervikut
---	---

Lisa 2.3. Võimalused

Noorte võimalused oma loome- ja arengupotentsiaali avamiseks, osaluseks ja noorteinfo leidmiseks	Kvaliteetseks noorsootööks vajaliku keskkonna loomine Kuusalu vallas
<ul style="list-style-type: none"> • Omaalgatuse fondi populariseerimine noorte seas • Omaalgatuse fondist toe taotlemise võimaldamine ka kuni 26-aastastele noortele • Noorte vajaduste arvestamine avaliku ruumi planeeringutes ja vastavate võimaluste mitmekesistamine, sh eelkõige väli- ja ekstreemspordivõimalused, spordirajatised (võrkpalli- ja korvpalliplatsid, väljõusaal) ja puhkekohad • Vabatahtliku töö võimaluste loomine noortele vallas ja hallatavates asutustes (raamatukogud, Kolga muuseum) • Noorte endi poolt hallatavate infokanalite loomine koolides noorte pädevuste arendamiseks ja kõigile noortele ühtse infovälja loomiseks • Noortevolikogule ruumi võimaldamine, et toetada tegevuse professionaalsust ja järjepidevust • Noortele üleriigiliste ja internetipõhiste noorsootöös osalemise võimaluste tutvustamine <ul style="list-style-type: none"> ○ Kohalike noorte suunamine üleriigilistesse ENTK, noorteagentuuri ja vabaühenduste korraldatavatesse programmidesse ja projektidesse ○ Noorte suunamine üleriigilistel projektikonkurssidel osalema, et saada omaalgatuseks ja osaluseks lisavahendeid • Koostöö kohalike ettevõtetega, et õpilasmalevates saaks osaleda rohkem noori • Mobiilse noorsootöö mahu suurendamine, pakkudes regulaarset noorsootööd erinevates kohtades 	<ul style="list-style-type: none"> • Regulaarsed kohtumised noortevaldkonna töötajatele (sh noorsootöötajad, treenerid, huvijuhid) info ja kogemuste jagamiseks • Lisaks rahvusvahelistele noorteprojektidele ka noorsootöötajatele suunatud rahvusvahelistes projektides osalemine • Valdkonda lisarahastuse leidmine projektide kaudu • Gümnaasiumi lõpetanud noorte suurem kaasamine noortevaldkonda • Eraldi tähelepanu pööramine vaimse tervise toetamisele ja sõltuvuste ennetamisele • Kaasavate meetodite leidmine (lisaks küsitlustele) noorte rahulolust teadaasaamiseks • Koostöö suurendamine vallas tegutsevate kultuurivaldkonna jt vabaühendustega, et noorte arengusse süsteemsemalt panustada • Tunnustussüsteemi edasiarendamine, et rohkemad noorsootöötajad (sh ringijuhid) saaksid tunnustatud just noorsootöö tegemise eest • Noorte vallasise tunnistamine senisest enamates kategooriates näiteks „Noorte tunnustamisfestivali“ vormis

<ul style="list-style-type: none"> • Koostöö Eesti noorteühenduste liiduga, et õpilasesinduste ja noortevolikogu kaasamise protsessi (s.o laiema ringi noorte kaasamist) veelgi täiustada • Suhtlemine teistest rahvustest noortega ja nende kaasamine noorsootöösse • Noortekeskuse, koolide, rahvamaja jt asjakohaste ruumide ja inventari riskasutus noortevaldkonna osaliste poolt (nt Hugo Lepnurme Kuusalu Kunstide Kooli ruumide kasutamine huviringideks) 	<p>(mis soodustaks ühtlasi noortevolikogu ja õpilasesinduste koostööd)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuusalu noorte veel aktiivsem esitamine üleriigilistele tunnustusüritustele
--	--

Lisa 2.4. Ohud

Noorte võimalused oma loome- ja arengupotentsiaali avamiseks, osaluseks ja noorteinfo leidmiseks	Kvaliteetseks noorsootööks vajaliku keskkonna loomine Kuusalu vallas
<ul style="list-style-type: none"> • Vaimse tervise probleemide sagenemine, sh depressiooni esinemine • Huvihariduseks ja noorsootööks olemasolevad ruumid ja/või inventar ei vasta kaasaja võimalustele ja vajadustele • Ühiskondlikud kriisid, mis ei võimalda noori soovitud mahus kaasata • Majanduskriisist tingitud tööpuuduse suurenemine ja noorte vähenevad võimalused töötamiseks 	<ul style="list-style-type: none"> • Noorsootööd puudutavad otsused riiklikul või valla tasandil võetakse vastu ilma noorsootöötajate ja huvigruppidega konsulteerimata • Valla noorsootöö ehitatakse üles erinevatele projektidele, mis ei taga valdkonna kestlikkust • Kvalifikatsiooni uuendamata jätmine treenerite poolt toob kaasa spordiga seotud huviringide mitmekesisuse vähenemise • Noortevaldkonnale omane tihe töötajate vahetumine, mis mõjub negatiivselt noorsootöö kvaliteedile • Tööealiste elanike osakaalu vähenemine ja seeläbi valla eelarveliste vahendite vähenemine